

Preklad tejto stránky bol vytvorený strojovým prekladom [Prepojenie]. Strojové preklady môžu obsahovať chyby, ktoré môžu znížiť ich zrozumiteľnosť a presnosť. Ombudsman nenesie žiadnu zodpovednosť za prípadné nezrovnalosti. Ak potrebujete najaktuálnejšie informácie a chcete mať právnu istotu, pozrite si zdrojovú verziu, ktorá sa nachádza na uvedenom odkaze angličtina. Ak potrebujete viac informácií, prečítajte si dokument o našej [jazykovej politike a politike prekladu](#) [Prepojenie].

Rozhodnutia európskej ombudsmanky, v ktorom sa stanovujú návrhy vyplývajúce zo strategického vyšetrovania OI/6/2016/AB týkajúceho sa osobitných poradcov Európskej komisie

Rozhodnutie

Prípad OI/6/2016/AB - **Otvorené dňa** 26/05/2016 - **Rozhodnutie z dňa** 16/06/2017 -

Príslušné inštitúcie Európska komisia (Nezistil sa žiadny nesprávny úradný postup) |
Európska komisia (Návrh(-y) prijatý(-é) inštitúciou) |

V rámci tohto strategického vyšetrovania sa preskúmali pravidlá a postupy Európskej komisie na zabezpečenie toho, aby osobitní poradcovia nemali konflikty záujmu.

Komisia vymenúva osobitných poradcov, aby na čiastočný úväzok poskytovali komisárom poradenstvo v oblasti politiky. Keďže mnohí osobitní poradcovia budú počas svojho funkčného obdobia naďalej pracovať aj mimo Komisie, sú potrebné dôsledné pravidlá a postupy, aby sa zabezpečilo, že medzi týmito externými činnosťami a ich prácou ako osobitných poradcov nevzniknú konflikty záujmov. Je to dôležité najmä vzhľadom na veľké možnosti osobitných poradcov, pokiaľ ide o úroveň prístupu, ako aj vplyv, ktorý môžu vyvíjať.

Ombudsmanka vyjadruje pochvalu Komisii za procedurálne zlepšenia, ktoré Komisia vykonala z vlastnej iniciatívy na riešenie určitých otázok. Vyjadruje tiež spokojnosť, že Komisia pozitívne reagovala na viacero jej návrhov podaných v rámci vyšetrovania. Ombudsmanka na konci tohto vyšetrovania dospela k záveru, že Komisia by mohla ďalej posilniť postupy vo viacerých ohľadoch. Patrí sem: prijatie proaktívnejšieho prístupu k hodnoteniu konfliktov záujmu, využívanie účinnejších „zmierňujúcich opatrení“ pri riešení vznikajúcich rizík a zlepšenie prístupu občanov k informáciám o osobitných poradcov.

Ombudsmanka uzavrela vyšetrovanie tým, že predložila Komisii desať návrhov.

Kontext

1. Inštitúcie EÚ zamestnávajú rôzne kategórie zamestnancov na uspokojenie svojich rozmanitých personálnych potrieb, ako sú stáli „úradníci“, „dočasní zamestnanci“, „zmluvní zamestnanci“, „miestni zamestnanci“ (ktorí sú zamestnaní v delegáciách EÚ mimo EÚ) a (v prípade Európskeho parlamentu) „parlamentní asistenti“. „**Špeciálni poradcovia**“ sú ďalšou kategóriou zamestnancov. Služobný poriadok EÚ definuje „**osobitného poradcu**“ ako „*osobu, ktorá je na základe svojej osobitnej kvalifikácie a bez ohľadu na zárobkovú činnosť v inej funkcii zamestnaná s cieľom pomáhať jednej z inštitúcií [Únie], a to buď pravidelne, alebo na určité obdobie*“ [1] .

2. Európska komisia má vždy približne 50 osobitných poradcov. Každý osobitný poradca je zvyčajne menovaný na jeden rok (jeho zmluvy však môžu byť maximálne dva roky a môžu byť obnovené ľubovoľným počtom) a zvyčajne pracuje pre Komisiu 10 až 40 dní v roku [2] . Osobitnými poradcami môžu byť „osobitní inštitucionálni poradcovia“, ktorí pomáhajú konkrétnym výborom a útvarom (ako je Výbor Komisie pre pokrok v oblasti auditu [3] alebo útvar na podporu štrukturálnych reforiem [4]) alebo „mimoinštitucionálnych osobitných poradcov“, ktorí poskytujú priamu pomoc jednotlivým komisárom v otázkach, ktoré patria do právomoci konkrétného komisára [5] . Toto vyšetrowanie sa zameriava na druhú skupinu (pozri bod 7 nižšie). Špeciálni poradcovia môžu byť platení alebo neplatení (neplatení špeciálni poradcovia sú zvyčajne vyšší úradníci Komisie na dôchodku alebo politici na dôchodku). Keďže špeciálni poradcovia pracujú pre Komisiu len na čiastočný úväzok, často pokračujú v práci mimo Komisie (napríklad v spoločnostiach, poradenských spoločnostiach, advokátskych kanceláriách, univerzitách, vnútroštátnych štátnych službách alebo ako „slobodní poradcovia“) počas obdobia, keď sú osobitnými poradcami.

3. **Ustanovenia služobného poriadku** EÚ o „konfliktoch záujmov“ sa vzťahujú aj na osobitných poradcov [6] . Komisia teda musí overiť, či osobitní poradcovia nemajú konflikt záujmov, najmä pokiaľ ide o prácu, ktorú môžu mať osobitní poradcovia mimo Komisie počas obdobia, keď sú osobitnými poradcami.

4. Podľa postupov Komisie môže komisár požiadať o vymenovanie osobitného poradcu, ktorý mu pomôže. Jeho kabinet v tejto súvislosti predloží Generálnemu riaditeľstvu Komisie pre ľudské zdroje a bezpečnosť (GR HR) tieto dokumenty: i) **čestné vyhlásenie** (ďalej len „vyhlásenie o cti“) podpísané budúcim osobitným poradcom, v ktorom sa uvádza, že neexistuje žiadny konflikt medzi jeho budúcimi povinnosťami a niektorou z jeho vonkajších činností, ii) „**vyhlásenie o činnosti**“ osobitného poradcu a iii) „**vyhlásenie o vierohodnosti**“, že nedochádza ku konfliktu záujmov, ktoré podpisuje zodpovedný komisár alebo vedúci kabinetu. GR HR potom kontroluje na základe dokumentov za predpokladu, že nedochádza ku konfliktu záujmov. Osobitných poradcov možno požiadať, aby poskytli ďalšie informácie, ak to GR pre ľudské zdroje považuje za potrebné . GR HR potom oznámi výsledok svojho hodnotenia kolégium komisárov, ktoré prijme konečné rozhodnutie o vymenovaní.

Strategické vyšetrovanie

5. Ombudsman ukončil vyšetrovanie dvoch individuálnych sťažností týkajúcich sa osobitných poradcov. V oboch prípadoch ombudsman zistil nesprávny úradný postup [7]. Po prijatí ďalšej sťažnosti na tému osobitných poradcov od mimovládnej organizácie, ktorá bojuje proti nadmernému alebo nespravodlivému lobovaniu, sa ombudsman v roku 2016 rozhodol začať strategické vyšetrovanie s cieľom preskúmať systémové otázky vyplývajúce z tejto sťažnosti.

6. Toto vyšetrovanie sa začalo 25. mája 2016 a týka sa troch **systémových** otázok: i) preskúmanie žiadostí komisárov o vymenovanie osobitných poradcov, ii) posúdenie „konfliktu záujmov“ Komisie počas obdobia, keď pre Komisiu pracujú osobitní poradcovia, a iii) prístup verejnosti k dokumentom a informáciám o osobitných poradcoch a o postupe vymenovania. Toto vyšetrovanie sa netýka žiadnych konkrétnych prípadov.

7. Ombudsmanka skontrolovala všetky spisy Komisie týkajúce sa vymenovania osobitných poradcov v rokoch 2015 a 2016. Vyšetrovací tím ombudsmana sa tiež stretol s Komisiou s cieľom získať ďalšie informácie a objasnenia. Po nahliadnutí do spisov sa ombudsmanka rozhodla zamerať svoju pozornosť len na „neinštitucionálnych“ osobitných poradcov (pozri bod 2 vyššie). Ombudsman potom požiadal Komisiu, aby poskytla informácie o a) presnej organizácii postupu vymenovania takýchto osobitných poradcov, b) posúdeniach konfliktu záujmov, ktoré Komisia vykonáva pred vymenovaním osobitných poradcov, c) opatreniach zameraných na zmiernenie rizík vyplývajúcich z možných konfliktov záujmov, d) povinnosti osobitných poradcov vyhlásiť nové činnosti po ich vymenovaní a e) uverejnení informácií o osobitných poradcoch.

Posúdenie ombudsmana

Úvod

8. Rovnako ako v prípade všetkých zamestnancov EÚ majú „osobitní poradcovia“ zákonnú povinnosť (podľa služobného poriadku EÚ a podmienok zamestnávania, ktoré sa na nich vzťahujú) vykonávať svoje povinnosti nestranne a objektívne a riadiť sa výlučne záujmami Únie. Komisia ako taká konkrétne očakáva, že jej osobitní poradcovia budú komisárom **poskytovať nezávislé poradenstvo**. Vzhľadom na to, že majú priamy prístup k komisárom, možno očakávať, že toto odporúčanie bude mať osobitný vplyv.

9. Je tiež potrebné mať na pamäti, že na riadne vykonávanie svojej práce môžu mať osobitní poradcovia Komisie, podobne ako ostatní zamestnanci Komisie, prístup k interným dokumentom a informáciám Komisie vrátane dôverných dokumentov a informácií.

10. V tejto súvislosti Komisia čelí dôležitej, ale náročnej a chýlostivej výzve. Keďže je veľmi pravdepodobné, že osobitní poradcovia budú pracovať aj mimo Komisie [8], riziko, že budú mať **profesionálne záujmy**, ktoré sú v rozpore s ich úlohou „zamestnancov verejnej správy“, je

väčšie ako v prípade úradníkov na plný úväzok.

11. Poradenstvo, ktoré Komisii poskytujú jej osobitní poradcovia, musí byť, ak má byť skutočne „nezávislé“, bez akýchkoľvek neprimeraných vonkajších záujmov. Keďže osobitní poradcovia pracujú pre Komisiu len na čiastočný úväzok, môžu mať významné odborné záujmy mimo Komisie, veľmi často v oblastiach, v ktorých Komisii poskytujú poradenstvo. V tejto súvislosti je celkom možné, že medzi ich vonkajšími záujmami a ich prácou pre Komisiu môžu vzniknúť konflikty záujmov [9] .

12. Poradenstvo poskytnuté osobitným poradcom nemožno považovať za „nezávislé“, ak sa toto poradenstvo týka záležitosti, v ktorej má osobitný poradca priamy záujem na svojej vonkajšej činnosti. Špeciálni poradcovia by napríklad nemali poskytovať Komisii poradenstvo vo veciach, o ktoré majú záujem osobitní poradcovia, klienti osobitných poradcov alebo externí zamestnávateľia osobitných poradcov. Komisia to uznáva; ombudsman pri kontrole spisov Komisie videl príklady Komisie, v ktorých Komisia nevymenovala potenciálnych osobitných poradcov po posúdení konfliktu záujmov.

13. Mnohé ďalšie prípady však nie sú jasné. V niektorých prípadoch môže byť prekryvanie medzi externými činnosťami osobitného poradcu a témami, v súvislosti s ktorými sa očakáva, že bude poskytovať poradenstvo, pomerne obmedzené. V týchto prípadoch by Komisia mala prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečila, že osobitný poradca sa pri práci osobitného poradcu nezaobrá tékami, v ktorých má vonkajšie záujmy. Komisia by mala jasne určiť témy, v ktorých má osobitný poradca vonkajší záujem, a zaviesť vhodné *zmiernujúce opatrenia s cieľom* zabezpečiť, aby sa od poradcu nepožadovalo poskytovanie poradenstva Komisii v týchto otázkach.

14. Komisia preto musí pri zamestnávaní osobitných poradcov zabezpečiť, aby sa prijali tri kroky. Po prvé, Komisia musí mať zavedené postupy na identifikáciu možných konfliktov záujmov. Po druhé, musí identifikovať a uplatňovať potrebné zmiernujúce opatrenia na riešenie možných konfliktov záujmov, ako je vylúčenie osobitných poradcov z poskytovania poradenstva v konkrétnych otázkach, v ktorých by mohol vzniknúť konflikt, a zabezpečenie toho, aby osobitní poradcovia nemali prístup k dôverným informáciám týkajúcim sa týchto otázok. Napokon, Komisia musí ubezpečiť verejnosť, že podnikla kroky na riešenie tejto záležitosti tým, že sprístupnila primerané informácie o tom, ako riešila prvé dve uvedené otázky.

15. Ombudsmanka zdôrazňuje, že spoľahlivé pravidlá a postupy pre osobitných poradcov slúžia nielen na ochranu Komisie a jej dobrého mena, ale slúžia aj na ochranu dobrého mena osobitných poradcov.

A. Posúdenie konfliktu záujmov

16. Ombudsman si uvedomuje, že konflikty záujmov nevznikajú len vo vzťahu k **vonkajším činnostiam** zamestnanca. Môžu vzniknúť napríklad z dôvodu **rodinných väzieb** medzi zamestnancom a treťou osobou, ktoré by mohli mať prospech z konania tohto zamestnanca.

Môžu vzniknúť napríklad preto, že zamestnanec má **finančné záujmy** (napríklad podiely v spoločnostiach), ktoré by mohli byť ovplyvnené konaním zamestnanca. Na takéto riziká sa vzťahuje čestné vyhlásenie, ktoré musia podpísať osobitní poradcovia (a všetci zamestnanci EÚ) pred vymenovaním. Toto vyhlásenie zahŕňa povinnosť „*nezaoberať sa žiadnou záležitosťou, v ktorej má priamo alebo nepriamo akýkoľvek osobný záujem, ktorý by mohol ohroziť jeho nezávislosť, najmä rodinné a finančné záujmy [...]*“.

17. Toto vyšetrowanie sa však zameriava len na riziká vyplývajúce z vonkajších **činností osobitných** poradcov. Zameranie vyšetrowania je osobitne odôvodnené, pretože na rozdiel od ostatných zamestnancov, špeciálni poradcovia v Komisii veľmi často pracujú aj mimo Komisie. Preto je vhodné, aby Komisia prijala osobitné opatrenia na predchádzanie rizikám vyplývajúcim z týchto vonkajších činností.

Potreba proaktívneho prístupu

18. Ombudsmanka dôrazne zastáva názor, že inštitúcie EÚ by sa nemali obmedzovať na reakcie na situácie, ktoré sa už vyvinuli. Skôr než sa rozvinú do skutočných problémov, mali by byť proaktívne pri identifikácii a riadení rizík.

19. Ombudsmanka sa tiež domnieva, že inštitúcie EÚ by mali byť čo najtransparentnejšie, pokiaľ ide o ich úsilie o zabezpečenie toho, aby zamestnanci nemali konflikt záujmov. Je to tak preto, lebo pri absencii primeraných informácií o takomto úsilí môže mať verejnosť odôvodnené pochybnosti o tom, či sa zamestnanec nachádza alebo nie je v situácii konfliktu záujmov (t. j. môže existovať aspoň „zjavenie“ konfliktu záujmov [10]). Dokonca aj výskyt konfliktov záujmov poškodzuje inštitúcie EÚ, pretože slúžia na zníženie dôvery verejnosti v inštitúcie.

20. Je tiež v záujme dotknutých zamestnancov, najmä pokiaľ ide o ich profesionálnu povesť a postavenie, aby sa vyriešil akýkoľvek „zjavenie“ konfliktu záujmov. Je preto veľmi dôležité, aby Komisia určila, či existuje konflikt záujmov alebo „zjavenie“ konfliktu záujmov, ktorý by mohol zabrániť vymenovaniu osobitného poradcu. Je tiež dôležité určiť, či sú potrebné zmierňujúce opatrenia.

21. Pre Komisiu, ako aj pre samotných osobitných poradcov je veľmi dôležité, aby sa Komisia nespoliehala len na rozsudok konkrétneho osobitného poradcu, pokiaľ ide o to, či situácia osobitného poradcu vedie ku konfliktu záujmov (alebo k „zjaveniu“ konfliktu záujmov). Hoci sebahodnotenie osobitným poradcom je jedným z dôležitých prvkov, ktoré môže zohľadniť, Komisia by mala vždy zabezpečiť, aby **Komisia** dôkladne preskúmala **všetky** relevantné faktické aspekty s **cieľom** zistiť, či ide o konflikt záujmov alebo „zjavenie“ konfliktu záujmov. Stanovisko Komisie by sa **nemalo** zakladať výlučne na „vlastnom posúdení“ osobitným poradcom.

22. S cieľom posúdiť, či existuje konflikt záujmov, musí Komisia pred vymenovaním osobitného poradcu dôkladne preskúmať a porovnať mandát budúceho osobitného poradcu (t. j. oblasti, v ktorých alebo otázky, v súvislosti s ktorými bude poskytovať

poradenstvo) a všetky jeho právomoci **mimo činnosti** [11] .

23. Toto posúdenie je zložitejšie ako v prípade ostatných zamestnancov EÚ. Na rozdiel od ostatných zamestnancov, osobitní poradcovia zvyčajne naďalej pracujú (niekedy na plný úväzok) mimo Komisie počas svojho funkčného obdobia ako osobitní poradcovia. Táto práca sa často nachádza v tej istej oblasti (oblastiach) – ich oblasti (oblastiach) odborných znalostí – ako oblasti (oblasti), v ktorej(-ých) poskytujú poradenstvo komisárom.

24. Skutočnosť, že osoba pracuje v rovnakej všeobecnej oblasti ako oblasť, v ktorej poskytuje poradenstvo komisárom, však nevyhnutne neznamená, že je v konflikte. Treba sa vyhnúť zjednodušeným predpokladom. Napríklad osoba, ktorá je odborníkom v určitej oblasti, ale ktorá má veľmi obmedzené profesionálne vzťahy s akýmikoľvek obchodnými spoločnosťami pôsobiacimi v tejto oblasti, pravdepodobne nebude v rozpore s poradenstvom komisárovi (môže to byť prípad akademických pracovníkov, ktorí poskytujú obmedzené poradenské služby v danej oblasti). Rovnako aj v prípade, že osobitný poradca pracuje pre spoločnosť pôsobiacu v príslušnej oblasti, osobitné poradenstvo, ktoré môže byť osobitný poradca požiadany o poskytnutie komisára, sa nemusí priamo týkať žiadnych konkrétnych obchodných záujmov tejto konkrétnej spoločnosti.

25. Pri posudzovaní konfliktu záujmov treba mať na pamäti aj to, že osobitní poradcovia jednoducho poskytujú **poradenstvo** komisárom. Na rozdiel od niektorých iných zamestnancov EÚ nemajú žiadne **rozhodovacie právomoci** .

Posúdenie konfliktu záujmov v praxi

26. Komisia by sa mala najprv snažiť identifikovať **všetky** možné prekrývania medzi vonkajšími činnosťami osobitného poradcu a poradenstvom, ktoré má poskytnúť komisárovi.

27. Po druhé, Komisia musí mať na pamäti, že **môže existovať potreba spoľahlivých a účinných opatrení zameraných na zmiernenie a riešenie prípadných konfliktov záujmov alebo zdanlivých konfliktov záujmov** .

28. Počas vyšetrovania ombudsmanka overila, že Komisia vykonala podrobné preskúmanie každého osobitného poradcu vymenovaného v roku 2016. Poznamenala tiež, že kabinety komisárov prijali opatrenia na zlepšenie formulácie mandátov osobitných poradcov a na vypracovanie opatrení na zmiernenie rizík. Ombudsmanka tiež poznamenáva, že jedna žiadosť o vymenovanie bola zrušená, pretože Komisia dospela k záveru, že by mohla spôsobiť vznik konfliktu záujmov. **Ombudsman vo všeobecnosti víta toto úsilie** .

29. Ombudsmanka poznamenáva, že pri posudzovaní konfliktov záujmov osobitných poradcov Komisia používa pojmy „teoretické prepojenie“ a „osobitné prepojenie“. Komisia sa domnieva, že by mohlo existovať čisto „teoretické prepojenie“ medzi mandátom osobitného poradcu a externou činnosťou, ak je mandát osobitného poradcu veľmi široko formulovaný. Naznačuje, že takéto (čisto) „teoretické väzby“ nie sú samy osebe dostatočné na to, aby zabránili vymenovaniu

osobitného poradcu. Komisia napríklad opísala prípad osobitného poradcu, ktorý je „členom dozornej rady súkromnej spoločnosti pôsobiacej v potravinárskom priemysle. Ak by mal tento poradca radiť členovi Komisie o zjednodušení pravidiel v daňových záležitostiach, skutočnosť, že jeho spoločnosť by pravdepodobne **bola dotknutá diskutovaným zjednodušením, by sa nepovažovala za dostatočnú na to, aby sa vylúčilo, že môže začať vykonávať činnosť ako poradca**, keďže prepojenie možno považovať za teoretické. Naopak, ak by jeho činnosť poradcu spočívala v **poradenstve o zjednodušení sadzby DPH pre potravinárske spoločnosti, bolo by potrebné riešiť otázku konfliktu záujmov**“ [12] (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

30. Ombudsmanka súhlasí s prístupom načrtnutým Komisiou v uvedenom príklade.

Ombudsman z toho vyvodzuje všeobecné závery a domnieva sa, že by to bol neodôvodnený predpoklad, bol by formalistický a bolo by neprimerané zabrániť vymenovaniu osobitného poradcu tam, kde má požadované poradenstvo všeobecnú povahu. Vyhlásenie osobitného poradcu o vierohodnosti by však malo stanoviť zmierňujúce opatrenia zamerané na upokojenie verejnosti a odstránenie akýchkoľvek možných „zjavení“ konfliktov záujmov. V príklade Komisie to znamená, že vo vyhlásení o vierohodnosti by sa malo **výslovne** uviesť, že osobitný poradca by nemal poskytovať poradenstvo v otázkach týkajúcich sa sadzieb DPH, ktoré sú osobitne relevantné pre potravinárske spoločnosti.

31. Ombudsmanka však na základe svojej kontroly príslušných spisov konštatuje, že Komisia nie vždy poskytla presvedčivé vysvetlenie, prečo medzi potenciálne riziká nezahŕňala vonkajšiu činnosť. Komisia napríklad nedokázala vysvetliť, či sa domnieva, že členstvo *a* predseda dozornej /poradnej rady spoločnosti pôsobiacej v tej istej oblasti politiky, na ktorú sa vzťahuje mandát osobitného poradcu, predstavuje podobné riziko konfliktu záujmov [13]. V iných prípadoch, ktoré boli ombudsmanovi oznámené, nebolo zrejmé, ako Komisia dospela k rozhodnutiu zahrnúť alebo vylúčiť vonkajšiu činnosť zo zoznamu prekrývaní, ktoré sa majú riešiť zmierňujúcimi opatreniami.

32. Ombudsmanka sa domnieva, že by sa mali prijať systémové opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa pri posudzovaní takýchto otázok venovala veľmi dôkladná úvaha.

33. Ombudsmanka preto navrhuje, aby **Komisia vypracovala neúplnú tabuľku príkladov situácií, ktoré by mohli zabrániť menovaniu potenciálneho osobitného poradcu alebo by si vyžadovali aspoň zmierňujúce opatrenia. Pomohlo by to lepšie štruktúrovať odôvodnenie Komisie, umožniť konzistentnejšie posúdenie a poskytnúť presvedčivé odôvodnenie jej rozhodnutí.**

34. Keďže riziko vzniku konfliktu záujmov závisí aj od **presného vymedzenia a rozsahu mandátu osobitného poradcu**, Komisia musí vo svojej analýze disponovať a uvádzať dostatočne podrobné informácie o úlohách navrhovaných pre osobitného poradcu.

35. V tejto súvislosti je obzvlášť ťažké vykonať zmysluplné posúdenie, ak je mandát osobitného poradcu formulovaný veľmi nejasne. Hoci by mohlo byť lákavé formulovať mandát osobitného poradcu veľmi nejasne, maximalizovať flexibilitu a prispôbiť sa meniacim sa potrebám, bolo

by to problematické a nerozumné. Určenie možných rizík konfliktov medzi súkromnými záujmami osobitného poradcu a povinnosťou osobitného poradcu poskytovať Komisii skutočne nezávislé poradenstvo by mohlo byť sťažené, ak nie nemožné, príliš nejasnou formuláciou mandátu osobitného poradcu.

36. Ombudsmanka navrhuje, aby sa kabinety komisárov snažili byť čo najkonkrétnejšie, pokiaľ ide o budúce povinnosti osobitného poradcu. Komisia by mala v tejto súvislosti podporiť kabinety.

37. Ombudsmanka zdôrazňuje, že tento návrh nebráni v prípade potreby zmene mandátu osobitného poradcu v priebehu mandátu. Každú takúto zmenu a doplnenie by malo sprevádzať nové posúdenie konfliktu záujmov.

38. Okrem informácií o budúcich úlohách budúceho osobitného poradcu je tiež dôležité, aby Komisia získala úplné a jasné informácie o vonkajších činnostiach osobitného poradcu. V zmluve osobitného poradcu sa preto stanovuje, že jeho vyhlásenie o činnosti by malo poskytnúť „dostatočne podrobný opis ostatných úloh osobitného poradcu“. Nahliadnutie ombudsmana do spisov Komisie odhalilo, že väčšina vyhlásení o činnosti pozostáva zo zoznamu pracovných miest, ktoré vykonávajú dotknutí jednotlivci. Komisia uviedla, že ak sa zdá, že je potrebné alebo vhodné získať ďalšie informácie, GR pre ľudské zdroje vykonáva na základe verejne dostupných informačných zdrojov ďalší výskum činností a kontextu potenciálnych osobitných poradcov.

39. Ombudsman navrhuje, aby Komisia vždy, keď je to potrebné, objasnila vonkajšie činnosti potenciálneho osobitného poradcu, a to aj tým, že ho požiada o poskytnutie ďalších informácií alebo dokumentov (napríklad pracovné zmluvy alebo zoznamy dôležitých klientov) .

Nezlučiteľnosť funkcií

40. V pravidlách pre osobitných poradcov sa stanovuje , že „počas celého obdobia ich vymenovania [osobitní poradcovia] nesmú mať priame alebo nepriame zmluvné väzby s Komisiou okrem tých, ktoré vyplývajú z ich vymenovania za osobitných poradcov .“ Jediným ďalším zmluvným vzťahom, ktorý môže mať osobitný poradca s Komisiou, je iná zmluva osobitného poradcu.

41. Pokiaľ ide o mimozmluvné prepojenia , Komisia uviedla, že osobitný poradca môže vykonávať dodatočné úlohy pre Komisiu za predpokladu, že tieto úlohy sú zlučiteľné s funkciou osobitného poradcu. Nedávna sťažnosť podaná ombudsmanovi spochybňuje vhodnosť byť zároveň osobitným poradcom a členom ad hoc etického výboru Komisie [14] . Ombudsman bude túto otázku analyzovať v súvislosti s individuálnou sťažnosťou.

B. Organizácia postupu vymenovania

42. Posúdenie možných konfliktov záujmov osobitných poradcov je obzvlášť dôležité vzhľadom na to, že sú vymenovaní na základe individuálnej žiadosti rozhodovacích činiteľov na najvyššej úrovni v Komisii (konkrétne komisárov) a vzhľadom na to, že budú mať počas svojho mandátu veľmi privilegovaný a pravidelný prístup k týmto subjektom s rozhodovacou právomocou. Pri organizovaní postupu vymenovania teda musí Komisia zabezpečiť, aby jej administratíva mala dostatok zdrojov a času na účinné posúdenie konfliktu záujmov. Okrem toho musí byť verejnosť ubezpečená, že o vymenovaní osobitného poradcu sa ešte nerozhodlo bez ohľadu na výsledok tohto posúdenia (administratíva by nikdy nemala jednoducho „gumberstamp“ návrh komisára na vymenovanie osobitného poradcu).

43. Ombudsmanka poznamenáva, že v marci a septembri 2015 Komisia vymenovala osobitných poradcov **predtým, ako** GR HR oznámilo príslušným kabinetom svoje odporúčania, ktoré opatrenia by mali byť zahrnuté do vyhlásenia o vierohodnosti na zmiernenie rizík konfliktov záujmov. Ombudsman sa domnieva, že tento postup nebol v súlade s platnými pravidlami. Ešte dôležitejšie je, že vyvoláva vážne pochybnosti o účinnosti procesu. Okrem toho, hoci sa týkala **veľmi obmedzeného** počtu prípadov, ombudsmanka sa domnieva, že bolo veľmi škodlivé, že Komisia vydala tlačové správy, v ktorých oznámila tieto vymenovania ešte **pred** skončením procesu hodnotenia. Nie je prekvapujúce, že takéto praktiky vyvolávajú vážne pochybnosti o tom, či sa v týchto veciach skutočne uskutočnilo nezáužaté a kritické preskúmanie otázky konfliktu záujmov [15] .

44. Ombudsmanka však overila, že Komisia v roku 2016 zmenila svoje postupy. GR HR teraz zasiela svoje odporúčania týkajúce sa vypracovania vyhlásenia o vierohodnosti **pred** vymenovaním dotknutých osôb. **Ombudsmanka víta zlepšenia Komisie v tejto oblasti a nabáda ju, aby dôsledne dodržiavala postup stanovený v pravidlách pre osobitných poradcov, najmä pri vymenúvaní osobitných poradcov ad hoc v priebehu roka.**

C.Uplatňovanie zmierňujúcich opatrení

45. Cieľom vyhlásenia o vierohodnosti je určiť, či by akékoľvek činnosti deklarované budúcim osobitným poradcom mohli predstavovať riziko konfliktu záujmov, a preto sa musia riešiť prostredníctvom opatrení zameraných na zmiernenie tohto rizika. Vyhlásenie o vierohodnosti obsahuje „možnosť A“, v ktorej príslušný komisár potvrdzuje, že neexistuje „žiadny konflikt záujmov“, a „možnosť B“, v ktorej príslušný komisár vyhlasuje, že „môže existovať potenciálne riziko pre dobré meno Komisie“, ale že „je ochotný prijať toto potenciálne riziko a takisto ho považuje za prijateľný pre Komisiu ako celok“ na základe zmierňujúcich opatrení.

46. Napríklad, ak je osobitný poradca úradníkom Komisie na dôchodku a nemá žiadne iné súvisiace vonkajšie činnosti, zvyčajne nevznikne riziko konfliktu záujmov (ďalej len „možnosť A“).

47. Ombudsmanka na základe kontroly príslušných spisov konštatuje, že obsah vyhlásení o vierohodnosti sa v rokoch 2015 až 2016 výrazne zlepšil. Okrem toho poznamenáva, že kabinety

sa vo všeobecnosti riadili odporúčaniami GR HR v roku 2016 týkajúcimi sa znenia vyhlásení. Ombudsmanka však poznamenáva, že v niektorých prípadoch kabinety komisárov pôvodne uprednostnili použitie možnosti A vo vyhlásení o vierohodnosti, pričom však pridali niektoré zmierňujúce opatrenia. Táto prax je máta.

48. Ombudsmanka navrhla, aby **Komisia prepracovala vyhlásenie o vierohodnosti spôsobom, ktorý by podnietil kabinety, aby si zvolili možnosť A len vtedy, ak je vhodné túto možnosť zvoliť. Komisia uviedla, že je ochotná riadiť sa týmto návrhom. Potvrdila, že bude venovať osobitnú pozornosť zabezpečeniu toho, aby sa po dokončení vyhlásení o vierohodnosti uskutočnila správna voľba medzi týmito dvoma alternatívnymi formuláciami.**

49. Po analýze obsahu vyhlásení o vierohodnosti pre všetkých osobitných poradcov vymenovaných v rokoch 2015 a 2016 ombudsmanka takisto zistila, že v niektorých prípadoch **sa zmierňujúce opatrenia javia ako príliš nejasné** na účinné riešenie možného prekrývania mandátu osobitného poradcu a jeho vonkajších činností. Týka sa to zmierňujúcich opatrení, ako sú: „X v [svojej] funkcii osobitného poradcu sa nebude zaoberať záležitosťami spojenými s [jeho] zárobkovými činnosťami“ alebo že „X súhlasil, že nebude mať žiadny vplyv na žiadne rozhodnutia alebo záležitosti, v ktorých by mohol vzniknúť potenciálny konflikt záujmov. Okrem toho sa X v [svojej] funkcii osobitného poradcu zdrží riešenia akýchkoľvek otázok, ktoré súvisia s akýmikoľvek inými úlohami, ktoré [môže] vykonávať.“

50. Komisia sa domnieva, že v určitých prípadoch je len všeobecné vyhlásenie primeraným spôsobom, ako pokryť všetky možné situácie konfliktu záujmov.

51. Ombudsman poznamenáva, že možno argumentovať aj tým, že takéto všeobecné vyhlásenia sú často nejasné. Sú tak otvorené interpretácii, že majú malú praktickú hodnotu. Takéto vyhlásenia často nie sú „zmierňujúcimi opatreniami“, ale jednoduchým potvrdením pravidiel týkajúcich sa konfliktu záujmov, ktoré sú už obsiahnuté v pravidlách inštitúcií o konflikte záujmov [16].

52. Komisia ani externí pozorovatelia nemôžu monitorovať účinné uplatňovanie príliš širokých a nejasných zmierňujúcich opatrení. Okrem toho takéto široké a vágne formulácie poskytujú komisárom len málo usmernení, pokiaľ ide o to, ako zabrániť vzniku konfliktu záujmov, keď požiadajú o radu osobitných poradcov.

53. Ombudsmanka preto navrhuje, aby **Komisia prijala opatrenia na zabezpečenie toho, aby zmierňujúce opatrenia navrhnuté vo vyhlásení osobitného poradcu o vierohodnosti boli jasné a špecifické pre každý jednotlivý prípad. Komisia by mala dotknutému komisárovi a osobitnému poradcovi poskytnúť aj konkrétne usmernenia o tom, ako zabrániť vzniku potenciálnych konfliktov záujmov.**

54. Je tiež dôležité, aby zmierňujúce opatrenia boli **realistické a uplatniteľné**.

55. Jeden príklad sa týka potreby zabezpečiť, aby osobitní poradcovia zaobchádzali s náležitou

starostlivosťou so všetkými dôvernými informáciami získanými pri práci ako osobitných poradcov. Inšpekcia ombudsmana potvrdzuje, že niektoré vyhlásenia o vierohodnosti správne pripomínajú osobitným poradcom ich povinnosť podľa služobného poriadku EÚ nesprístupňovať tretím stranám žiadne dôverné informácie, ktoré získali pri práci pre Komisiu [17]. Zabránenie tomu, aby osobitný poradca odhalil informácie tretím stranám, však nemusí primerane riešiť potrebu ochrany dôverných informácií. Špeciálni poradcovia môžu pracovať mimo Komisie. Nadalej platí, že osobitný poradca by bez toho, aby musel poskytnúť dôverné informácie tretej osobe, mohol sám priamo použiť dôverné informácie vo svojom diele (bez toho, aby musel tieto informácie odovzdať tretej osobe). Jediný spôsob, ako tomu zabrániť, je zabezpečiť, aby osobitní poradcovia pri práci pre Komisiu nikdy nezískali dôverné informácie, ktoré sú pre nich osobitne užitočné pri ich externej práci (či už ide o prácu pre externého zamestnávateľa alebo klienta).

56. V tejto súvislosti ombudsmanka navrhuje, aby **Komisia v prípade potreby zvážila zahrnutie opatrení na zabezpečenie toho, aby osobitní poradcovia nemali prístup k dôverným informáciám, ktoré by mohli použiť v rámci svojej práce mimo Komisie.**

57. Napokon je jasné, že dotknutí osobitní poradcovia by mali byť informovaní o vyhlásení o vierohodnosti, ktoré podpísal komisár, a o prípadných zmierňujúcich opatreniach, ktoré sú v ňom obsiahnuté. Ombudsman poznamenáva, že vyhlásenie o vierohodnosti môže obsahovať opatrenia, za ktoré zodpovedá komisár [18], ale aj opatrenia, ktoré sa priamo týkajú osobitného poradcu, ako napríklad zabránenie obhajobe alebo lobovaniu alebo kontaktovanie určitých útvarov alebo sekcií v Komisii.

58. Ombudsmanka preto navrhla, aby **Komisia zabezpečila, aby si každý osobitný poradca bol vedomý obsahu a dôsledkov zmierňujúcich opatrení obsiahnutých vo vyhláseniach o vierohodnosti týkajúcich sa tohto poradcu.**

59. Komisia súhlasila so zmenou svojej praxe a zaslaním kópie vyhlásenia o vierohodnosti konkrétnemu osobitnému poradcovi vo všetkých prípadoch, keď toto vyhlásenie obsahuje obmedzenia alebo zmierňujúce opatrenia.

60. Ombudsmanka poznamenáva, že sa to môže ukázať ako dobrá príležitosť na konštruktívnu výmenu názorov s osobitným poradcom, pokiaľ ide o otázky konfliktu záujmov.

D. Povinnosť oznamovať zmeny činností

61. Špeciálni poradcovia majú vo všeobecnosti možnosť vykonávať nové činnosti počas svojho mandátu. V zmluve medzi Komisiou a osobitným poradcom sa však osobitnému poradcovi ukladá povinnosť „z vlastnej iniciatívy informovať Komisiu o akejkoľvek **relevantnej** zmene vo svojich iných činnostiach“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

62. Povinnosť Komisie predchádzať akémukoľvek riziku konfliktu záujmov sa preto musí chápať ako prebiehajúci proces. Komisia sa predtým zaviazala automaticky vykonať nové posúdenie

konfliktu záujmov vždy, keď osobitný poradca vyhlási novú činnosť [19] .

63. Ombudsmanka tento prístup víta, domnieva sa však, že znenie zmluvy môže byť mierne zavádzajúce. Ombudsmanka sa domnieva, že osobitní poradcovia by mali informovať Komisiu o **každý zmene vo svojich činnostiach** , a nielen o tých, ktoré osobitní poradcovia považujú za „**relevantné**“ . Podobne by sa od budúcich osobitných poradcov malo vyžadovať, aby vo svojom vyhlásení o činnosti uviedli **všetky** nedávne činnosti. Takáto prax by zodpovedala názoru ombudsmana, že je na Komisii, a nie na samotných osobitných poradcov, aby určila, či vonkajšia činnosť je alebo nie je relevantná v súvislosti s posudzovaním možných konfliktov záujmov.

64. Ombudsman sa preto domnieva, že **Komisia by mala stanoviť explicitnejšie požiadavky na osobitných poradcov, aby ju informovali o každej zmene povahy ich existujúcich činností.**

65. Ombudsman vo všeobecnosti poznamenáva, že v zmluve medzi osobitným poradcov a Komisiou sa neuvádza žiadna lehota na informovanie Komisie o zmenách činností osobitného poradcu. Ombudsmanka sa domnieva, že v tejto oblasti existuje podstatná potreba zlepšenia. Zistila napríklad prípady, keď boli vyhlásenia o činnosti aktualizované oneskorene, alebo až po tom, ako Komisia dostala pripomienky a obavy občianskej spoločnosti. Ombudsman si uvedomuje, že funkcia osobitného poradcu je často neplatená a časovo obmedzená. Pravdepodobne to môže mať vplyv na usilovnosť jednotlivca pri rýchlej aktualizácii jeho vyhlásenia. Konanie Komisie je brzdené aj tým, že neexistujú iné možné sankcie ako ukončenie zmluvy. Zlepšenie sa však dá dosiahnuť nájdením pragmatických a užitočných riešení.

66. Praktickým riešením by **bolo kontaktovať osobitných poradcov každých šesť mesiacov, aby im pripomenuli ich povinnosť aktualizovať vyhlásenie o činnosti. Komisia už súhlasila s vykonávaním tohto postupu v reakcii na tento návrh ombudsmana.**

67. Ombudsmanka navrhuje, aby Komisia **preskúmala aj štandardnú zmluvu osobitných poradcov s cieľom zahrnúť povinnosť oznámiť akúkoľvek novú činnosť do dvoch mesiacov.**

E. Sprístupňovanie informácií občanom

68. Komisia už zverejnila podstatné informácie týkajúce sa osobitných poradcov. Po schválení vymenovania Komisia na svojej internetovej stránke uverejní meno osobitného poradcu, jeho povinnosti, životopis a čestné vyhlásenie, ako aj meno komisára, ktorému osobitný poradca poskytne poradenstvo [20] .

69. V pravidlách sa nestanovuje uverejňovanie vyhlásení o činnosti osobitných poradcov a vyhlásení o vierohodnosti. Komisia však zvyčajne poskytuje úplný prístup verejnosti k týmto dokumentom v reakcii na žiadosti o prístup verejnosti k dokumentom. V tejto súvislosti sa nezdá, že by čelil ťažkostiam pri získavaní povolenia od príslušných osobitných poradcov na

sprístupnenie ich osobných údajov. Podľa názoru ombudsmana by proaktívne uverejňovanie vyhlásenia o činnostiach, a najmä vyhlásenia o vierohodnosti, zlepšilo verejnú kontrolu rizika konfliktu záujmov a príslušných zmierňujúcich opatrení. Pomohlo by to aj verejnosti pochopiť, ako Komisia účinne rieši riziká konfliktu záujmov, čím by sa posilnila dôvera v dôležitú prácu osobitných poradcov. Občanom a organizáciám občianskej spoločnosti by sa tiež poskytla príležitosť poskytnúť Komisii dodatočné informácie, čím by sa znížilo riziko prijatia neúplných vyhlásení alebo chýbajúcich dôležitých zmien v činnosti osobitných poradcov.

70. Ombudsmanka preto navrhuje, aby Komisia v budúcnosti aktívne uverejňovala vyhlásenia o činnosti osobitných poradcov a vyhlásenia o vierohodnosti po získaní ich súhlasu (napríklad v zmluve podpísanej osobitnými poradcami).

71. Ombudsmanka napokon poznamenáva, že informácie uverejnené na webovom sídle Komisie o osobitných poradcov môžu byť pre mnohých občanov ťažké pochopiť a uviesť do kontextu. Informácie nie sú veľmi „priateľské k občanom“. Zverejnenie podrobnejších podkladových informácií by napríklad mohlo pomôcť občanom lepšie pochopiť úlohu a dôležitú prácu osobitných poradcov.

72. Ombudsmanka preto nabáda Komisiu, aby na svojej internetovej stránke sprístupnila viac podkladových informácií o všeobecnej úlohe osobitných poradcov, rozsahu úloh, o ktorých sa zvyčajne očakáva, že budú vykonávať, a o obmedzeniach ich mandátu.

73. Ombudsmanka napokon poznamenáva, že Komisia nezverejňuje určité informácie, ako napríklad to, či je osobitný poradca platený alebo neplatený, alebo maximálny počet pracovných dní stanovený v zmluve (počet pracovných dní sa značne líši v závislosti od osobitného poradcu, a to od 4 do 60 dní ročne).

74. Komisia sa domnieva, že tieto informácie nie sú relevantné pre posúdenie možných konfliktov záujmov. Ombudsman s tým súhlasí. Poukazuje však na to, že stupeň vplyvu osobitných poradcov na rozhodovací proces Komisie pravdepodobne nie je rovnaký, ak predmetné poradenstvo predstavuje 4 dni práce oproti 60 dňom práce, t. j. takmer 25 % práce na plný úväzok. To isté platí pre očakávania verejnosti, pokiaľ ide o výsledky práce osobitných poradcov, ktorých funkcia je financovaná z rozpočtu EÚ [21]. Sú teda užitočné podkladové informácie pre občanov [22].

75. Ombudsmanka preto nabáda Komisiu, aby zverejnila informácie o platenej/neplatenej povahe funkcie osobitného poradcu a počte príslušných pracovných dní.

Záver

Ombudsmanka sa domnieva, že pravidlá a zmluvné ustanovenia pre osobitných poradcov predstavujú vo všeobecnosti uspokojivý základ pre riadenie potenciálnych konfliktov záujmov, pokiaľ sa riadne vykonávajú. Hoci osobitní poradcovia zohrávajú v práci Komisie cennú úlohu, je dôležité, aby si všetci aktéri v tomto procese boli vedomí rizík spoliehania sa na rady

jednotlivcov, ktorí môžu mať konfliktné záujmy, a aby sa zaviazali riešiť tieto riziká. Okrem toho je dôležité mať na pamäti, že výskyt konfliktov záujmov môže vzniknúť a pretrvávať pri absencii skutočnej transparentnosti. Komisia by sa mala zaoberať týmto rizikom preventívne.

V roku 2016 sa dosiahli významné zlepšenia v niektorých aspektoch postupu vymenovania osobitných poradcov. Komisia sa stala obozretnejšou pri vypracúvaní mandátov osobitných poradcov a stanovovaní opatrení, ktoré je potrebné prijať na zmiernenie rizík. Celkový proces je tiež súdržnejší a v súlade s pravidlami. Ombudsmanka vyjadruje Komisii uznanie za tieto zlepšenia, ktoré čiastočne reagovali na vyšetrovania jej úradu a na obavy občianskej spoločnosti.

Ombudsman sa však domnieva, že Komisia môže viac posilniť svoje postupy viacerými spôsobmi. To by zahŕňalo prijatie proaktívnejšieho prístupu k posudzovaniu konfliktu záujmov a navrhnutie účinnejších zmierňujúcich opatrení. Komisia by tiež mohla zvýšiť transparentnosť procesu a dôveru v tento proces tým, že na svojom webovom sídle aktívne uverejní viac informácií. Ombudsmanka preto uzatvára svoje vyšetrovanie s 10 návrhmi pre Komisiu.

Návrhy na zlepšenie

Ombudsmanka na záver svojho vyšetrovania predkladá Komisii tieto návrhy [23] :

Posúdenie konfliktu záujmov

- 1. Vypracovať neúplnú tabuľku príkladov situácií, ktoré by mohli zabrániť menovaniu potenciálneho osobitného poradcu alebo by si vyžadovali aspoň zmierňujúce opatrenia.**
- 2. Usilovať sa byť čo najkonkrétnejší, pokiaľ ide o budúce povinnosti budúceho osobitného poradcu.**
- 3. Nikdy nie je potrebné objasniť vonkajšie činnosti potenciálneho osobitného poradcu vrátane požiadania o poskytnutie ďalších informácií alebo dokumentov (napríklad pracovných zmlúv alebo zoznamov dôležitých klientov) .**

Uplatňovanie zmierňujúcich opatrení

- 4. Zabezpečiť , aby zmierňujúce opatrenia navrhnuté vo vyhlásení osobitného poradcu o vierohodnosti boli jasné a špecifické pre každý jednotlivý prípad a poskytnúť konkrétne usmernenia dotknutému komisárovi a osobitnému poradcovi, pokiaľ ide o to, ako zabrániť vzniku potenciálnych konfliktov záujmov.**
- 5. V prípade potreby zahrnúť opatrenia na zabezpečenie toho, aby osobitní poradcovia nemali prístup k dôverným informáciám, ktoré by mohli použiť v rámci svojej práce mimo Komisie.**

Povinnosť oznamovať zmeny činností

6. Stanoviť explicitnejšie požiadavky na osobitných poradcov, aby informovali Komisiu o každej zmene povahy ich existujúcich činností .

7. Preskúmať štandardnú zmluvu osobitných poradcov s cieľom zahrnúť povinnosť oznámiť akúkoľvek novú činnosť do dvoch mesiacov.

Sprístupnenie informácií občanom

8. Proaktívne uverejňovať vyhlásenia o činnosti osobitných poradcov a vyhlásenia o vierohodnosti po získaní ich súhlasu.

9. Sprístupniť na webovom sídle Komisie viac podkladových informácií o všeobecnej úlohe osobitných poradcov, rozsahu úloh, o ktorých sa zvyčajne očakáva, že budú vykonávať, a o obmedzeniach ich mandátu.

10. Uverejňovať informácie o platenej/neplatenej povahe funkcie osobitného poradcu a počte príslušných pracovných dní.

Emily O' Reilly európska ombudsmanka

Štrasburg, 16. 6. 2017

[1] Pozri článok 5 Podmienok zamestnávania ostatných zamestnancov Európskej únie (PZOZ, konsolidované znenie k dispozícii na adrese:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:01962R0031-20160101> [Prepojenie]

). Zamestnávanie osobitných poradcov sa riadi článkami 123 a 124 PZOZ a pravidlami o osobitných poradcov Komisie, ktoré sú k dispozícii na adrese:

http://ec.europa.eu/civil_service/docs/special_advisers/comm_c_2007_6655_1_en.pdf [Prepojenie]

[2] Špeciálni poradcovia sa zvyčajne vymenúvajú každý marec na obdobie jedného roka. Druhá vlna schôdzok sa uskutoční v septembri. Výnimočne Komisia v priebehu roka vymenuje niekoľko jednotlivcov.

[3] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/apc_charter_en.pdf [Prepojenie]

[4] https://ec.europa.eu/info/departments/structural-reform-support-service_en [Prepojenie]

[5] Príklady z roku 2017 zahŕňajú „Poradenstvo v oblasti vzťahov s Európskym parlamentom a národnými parlamentmi, ako aj rozpočtové príjmy“, „Poradenstvo v oblasti kultúrneho dedičstva“ a „poskytovať právne poradenstvo v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach vrátane prístupu k elektronickým dôkazom“ (http://ec.europa.eu/civil_service/about/who/sa_en.htm [Prepojenie]).

[6] V článku 11 písm. a) Služobného poriadku EÚ (odkaz na úplné znenie, ktoré je k dispozícii v poznámke pod čiarou č. 1) sa stanovuje, že „úradník sa pri výkone svojich povinností a s výnimkou nižšie uvedených ustanovení nezaobera záležitosťou, na ktorej má priamy alebo nepriamy osobný záujem, ktorý by mohol ohroziť jeho nezávislosť, a najmä rodinné a finančné záujmy“. V článku 11 sa stanovuje, že „[b] pred prijatím úradníka menovací orgán preskúma, či má uchádzač nejaké osobné záujmy, ktoré by mohli ohroziť jeho nezávislosť alebo akýkoľvek iný konflikt záujmov.“

[7] Pozri rozhodnutia, ktorými sa uzatvárajú vyšetrovania ombudsmanky týkajúce sa sťažností 476/2010/ANA a 1408/2015/OV:

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/decision.faces/en/10719/html.bookmark>
[Prepojenie]

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/decision.faces/en/67701/html.bookmark>
[Prepojenie]

[8] Aj iné typy zamestnancov EÚ (ako sú úradníci alebo dočasní zamestnanci) môžu pracovať mimo svojich inštitúcií. Typickým príkladom je úradník, ktorý vyučuje aj na univerzite. Takáto práca je však sporadická (zvyčajne nepresahuje v priemere viac ako 2 hodiny týždenne). Zamestnanci musia získať povolenie od svojej inštitúcie na vykonávanie akejkoľvek novej externej činnosti v súlade s článkom 12b služobného poriadku EÚ, v ktorom sa tiež uvádza, že „povolenie sa zamietne len vtedy, ak je predmetná činnosť alebo úloha taká, že zasahuje do výkonu služobných povinností úradníka alebo je nezlučiteľná so záujmami inštitúcie.“

[9] Je dôležité zdôrazniť, že sa to netýka len činností v súkromnom sektore. Úloha vo verejnej sfére na vnútroštátnej úrovni môže tiež viesť ku konfliktu záujmov. Napríklad záujmy osobitného poradcu, ktorý pracuje súčasne pre vládu členského štátu, môžu byť rovnako v rozpore s jeho úlohou s Komisiou (napríklad ak sa požadované poradenstvo týkalo postupov v prípade nesplnenia povinností týkajúcich sa daného členského štátu).

[10] „Zjavenie konfliktu záujmov“ vzniká vtedy, keď má verejnosť na základe (potenciálne obmedzených) dostupných informácií o mandáte osobitného poradcu a vonkajších činnostiach odôvodnené pochybnosti o tom, či by poradenstvo osobitného poradcu mohlo byť ovplyvnené ich súkromnými záujmami.

[11] Rozhodnutie európskeho ombudsmana, ktorým sa uzatvára vyšetrovanie sťažnosti 476/2010/ANA proti Európskej komisii, bod 101 (odkaz na úplné znenie, ktoré je k dispozícii v poznámke pod čiarou č. 7).

[12]

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/78708/html.bookmark>
[Prepojenie]

[13] Pozri rozhodnutie vo veci 1408/2015/OV o dodržiavaní pravidiel týkajúcich sa osobitných poradcov Európskou komisiou, bod 34 (odkaz na úplné znenie dostupné v poznámke pod čiarou č. 7).

[14] Etický výbor ad hoc radí Komisii, či sú plánované činnosti komisárov po odchode z funkcie zlučiteľné so zmluvami:

<https://ec.europa.eu/info/about-european-union/principles-and-values/ethics-and-integrity/ethics-and-integrity-eu-co>
[Prepojenie]

[15] Táto otázka bola vznesená v sťažnosti 1408/2015/OV týkajúcej sa jedného osobitného poradcu (odkaz na úplné znenie dostupné v poznámke pod čiarou č. 7). Počas inšpekcie v prejednávannej veci boli identifikované ďalšie dva prípady, keď Komisia uverejnila tlačovú správu, v ktorej oznámila vymenovanie osobitného poradcu pred podpísaním vyhlásenia o vierohodnosti a pracovnej zmluvy.

[16] Článok 11a služobného poriadku.

V článku 17 ods. 1 služobného poriadku sa stanovuje, že „úradník sa zdrží akéhokoľvek neoprávneného prístupu informácií prijatých v rámci služobných povinností, pokiaľ tieto informácie už neboli zverejnené alebo nie sú prístupné verejnosti“.

[18] Tak ako „X sa vo funkcii osobitného poradcu nebude zaoberať žiadnymi otázkami, ktoré súvisia s jeho činnosťou [...] v [názov organizácie/členského štátu...]“ alebo „X nebude mať žiadny vplyv na uzatváranie zmlúv medzi Komisiou a [názov organizácie]“.

[19] Na základe návrhu ombudsmana v závere veci 476/2010/ANA (odkaz na úplné znenie, ktoré je k dispozícii v poznámke pod čiarou č. 7).

[20] http://ec.europa.eu/civil_service/about/who/sa_en.htm [Prepojenie]

[21] platení špeciálni poradcovia dostávajú poplatok za každý odpracovaný deň. Neplatení osobitní poradcovia majú nárok na náhradu svojich výdavkov na služobnú cestu. Zmluva o osobitnom poradcovi neobsahuje konkrétne výsledky, hoci sa v nej stanovuje, že Komisia ich môže požiadať, aby na konci svojho mandátu vypracovali správu o svojej činnosti.

[22] Na menovanie osobitných poradcov a otázky týkajúce sa podmienok ich zmlúv dohliada rozpočtový orgán EÚ.

[23] ombudsman navrhuje, aby sa tieto návrhy v čo najväčšej možnej miere uplatňovali nielen do budúcnosti, ale aj vo vzťahu ku všetkým súčasným osobitným poradcom.